



LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2019. gada 10. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Daiga Rezevska un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemtus pieteikumus par lietas ierosināšanu, kurus iesnieguši Aigars Meļķo (pieteikums Nr. 129/2019) un Gunārs Cvetkovs (pieteikums Nr. 132/2019) (abi kopā turpmāk – Pieteikumu iesniedzēji),

konstatēja:

1. Pieteikumu iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Krimināllikuma 316. panta pirmo daļu redakcijā, kas bija spēkā no 2004. gada 2. janvāra līdz 2013. gada 31. martam, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta otrajam teikumam, kā arī attiecībā uz Pieteikumu iesniedzējiem par spēkā neesošu no 2006. gada 1. janvāra;

1.2. apturēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu kolēģijas 2018. gada 9. aprīļa sprieduma krimināllietā Nr. 12812000713 izpildi attiecībā uz Pieteikumu iesniedzējiem līdz Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim.

Abos pieteikumos formulēti identiski prasījumi un sniegts līdzīgs lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums, tāpēc tos ir lietderīgi izskatīt kopā.

2. Apstrīdētā norma noteica: „Par valsts amatpersonām uzskatāmi valsts varas pārstāvji, kā arī ikviena persona, kura pastāvīgi vai uz laiku izpilda valsts vai pašvaldības dienesta pienākumus un kurai ir tiesības pieņemt lēmumus, kas saistoši citām personām, vai kurai ir tiesības veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas vai rīkoties ar valsts vai pašvaldības mantu vai finanšu līdzekļiem.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts nosaka: izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikumu iesniedzēji iepriekš ir vērsušies Satversmes tiesā ar pieteikumiem par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam.

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2019. gada 19. jūnijā pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu pēc A. Meļko pieteikuma Nr. 66/2019, bet 2019. gada 28. jūnijā Satversmes tiesas 1. kolēģija nolēma atteikties ierosināt lietu pēc G. Cvetkova pieteikuma Nr. 73/2019. Abos pieteikumos sniegtais juridiskais pamatojums tika atzīts par acīmredzami nepietiekamu prasījuma apmierināšanai.

Savukārt 2019. gada 18. jūlijā Satversmes tiesas 1. kolēģija nolēma atteikties ierosināt lietu pēc A. Meļko pieteikuma Nr. 84/2019 un G. Cvetkova pieteikuma Nr. 87/2019, jo tajos ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības nebija mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegtajiem pieteikumiem, par kuriem lēmusi kolēģija.

Izskatāmajos pieteikumos vairs nav ietverts prasījums par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 90. pantam. Vienlaikus Pieteikumu iesniedzēji izskatāmajos pieteikumos ir ietvēruši jaunus argumentus par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam.

Līdz ar to pieteikumu juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegtajiem pieteikumiem, un Satversmes tiesas kolēģijai no jauna ir jāpārbauda pieteikumu atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumos ietvertais prasījums izvērtēt Krimināllikuma normas atbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikumiem un tiem pievienotajiem dokumentiem izriet, ka A. Meļko laikā no 2006. gada 1. augusta līdz 2010. gada 15. jūnijam bija valdes loceklis akciju sabiedrībā, kuras akciju vienīgā īpašniece ir Latvijas Republika. Savukārt G. Cvetkovs bija šīs akciju sabiedrības darbinieks ar tiesībām lemt par līgumu slēgšanu un parakstīt līgumus darba devēja noteiktajā apjomā. Pieteikumu iesniedzēji tika saukti pie kriminālatbildības un atzīti par vainīgiem Krimināllikuma 320. panta trešajā daļā (2009. gada 19. novembra likuma redakcijā) paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā. Atbilstoši apstrīdētajai normai Pieteikumu iesniedzēji atzīti par minētā noziedzīgā nodarījuma speciālajiem subjektiem – valsts amatpersonām.

Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka apstrīdētā norma nav pietiekami skaidra, paredzama un kvalitatīva, jo pirms attiecīgā nodarījuma izdarīšanas viņi neesot varējuši paredzēt, ka tā viņiem tiks piemērota. Tādējādi esot aizskartas Pieteikumu iesniedzējiem Satversmes 92. panta otrajā teikumā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikumu iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

No pieteikumiem un tiem pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikumu iesniedzēji kasācijas kārtībā pārsūdzēja Rīgas apgabaltiesas 2018. gada 9. aprīļa spriedumu lietā Nr. 12812000713, ar kuru viņiem piemērota apstrīdētā norma. Ar Augstākās tiesas 2019. gada 25. aprīļa lēmumu Rīgas apgabaltiesas spriedums daļā par Pieteikumu iesniedzējiem tika atstāts negrozīts. Tādējādi Pieteikumu iesniedzēji ir izmantojuši visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no 2019. gada 25. aprīļa, kad tika pieņemts un stājās spēkā minētais Augstākās tiesas lēmums. A. Meļko pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 23. septembrī, savukārt G. Cvetkova pieteikums – 2019. gada 27. septembrī. Tādējādi termiņš pieteikumu iesniegšanai ir ievērots.

Līdz ar to pieteikumi atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtais daļas pirmā teikuma prasībām.

8. Pieteikumos ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam. Tiem ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikumi atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

9. Papildus prasījumam atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmei, pieteikumos lūgts Satversmes tiesu apturēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu kolēģijas 2018. gada 9. aprīļa sprieduma krimināllietā Nr. 12812000713 izpildi attiecībā uz Pieteikumu iesniedzējiem līdz Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta piekto daļu konstitucionālās sūdzības (pieteikuma) iesniegšana neaptur tiesas nolēmuma izpildi, izņemot gadījumus, kad Satversmes tiesa lēmusi citādi.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka nolēmuma izpildes apturēšana ir uzskatāma par ārkārtēju Satversmes tiesas procesa līdzekli, kas ir piemērojams vienīgi svarīgu mērķu sasniegšanai, piemēram, lai nodrošinātu personas tiesību aizsardzību tādos gadījumos, kad nolēmuma izpilde attiecīgajā vispārējās jurisdikcijas tiesas lietā pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas nolēmuma izpildi vai radīt

būtisku kaitējumu pieteikuma iesniedzējam. Tādējādi, lemjot par lūgumu apturēt tiesas nolēmuma izpildi, Satversmes tiesa izvērtē: 1) vai pieteikumā ir sniegts pamatojums šādam lūgumam; 2) vai lietā pastāv tādi apstākļi, kuru dēļ nolēmuma izpilde pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas nolēmuma izpildi, vai nolēmuma izpilde varētu radīt būtisku kaitējumu pieteikuma iesniedzējam (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 19. jūnija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. 2014-09-01 4. un 5. punktu*).

Pieteikumos nav sniegts pamatojums tam, ka pastāvētu tādi apstākļi, kuru dēļ nolēmuma izpilde pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas nolēmuma izpildi. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka ar vispārējās jurisdikcijas tiesas sprieduma izpildi tiks aizskartas viņiem Satversmes 94. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz brīvību. Ja sprieduma izpilde netiktu apturēta, bet Satversmes tiesa atzītu apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 92. panta otrajam teikumam, Pieteikumu iesniedzēji savu tiesību aizskārumu varot kompensēt, vienīgi pieprasot atlīdzinājumu par nemantisko kaitējumu Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likumā (turpmāk – Atlīdzinājuma likums) noteiktajā kārtībā. Tomēr kompensācija nevarot pilnībā atlīdzināt personai nodarīto nemantisko kaitējumu.

Tomēr pieteikumos nav pamatots, kādēļ nemantiskā kaitējuma iespējamā nekompensēšana pilnībā Atlīdzinājuma likuma kārtībā varētu radīt Pieteikumu iesniedzējiem būtisku kaitējumu. Ievērojot minēto un Pieteikumu iesniedzēju situācijas faktiskos apstākļus, kolēģija secina, ka konkrētajā gadījumā nepastāv tādi apstākļi, kuru dēļ sprieduma lietā Nr. 12812000713 izpilde būtu apturama.

Līdz ar to Pieteikumu iesniedzēju lūgums ir noraidāms.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 19.² panta piekto daļu un 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt lietu „Par Krimināllikuma 316. panta pirmās daļas redakcijā, kas bija spēkā no 2004. gada 2. janvāra līdz 2013. gada 31. martam, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta otrajam teikumam” pēc pieteikumiem, kurus iesnieguši Aigars Meļko (pieteikums Nr. 129/2019) un Gunārs Cvetkovs (pieteikums Nr. 132/2019).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2019. gada 10. decembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noraidīt šā lēmuma 1.2. punktā minēto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova